

Novák Dániel

B U D A P E S T

vidékének regényes rajza, nevezetességei
's összehasonlítása egymással.

/30 folytatásos cikk a "Regélő"-ből.

Pest 1837. martius 5. 9. 122/

REGÉLŐ.

Pesten vasárnap martius 5^{kén} 1837.

Megjelen társával együtt hetenként kétszer vasárnap és csütörtökön. Fél évi díjja helyben képekkel 5 ft. borítéktalanul; postán 6 ft. pengőben. Budapestiek évnegyedenként is válthatnak példányt. A' folyóiratnak egyes száma, vagy képe 12 kr. p. p

ORSZÁG- 'S NÉPISMERTETÉS.

Buda 's Pest vidékének regényes rajza, nevezetes-seégei 's összehasonlítása egymással.

Alig lehet valaki, kinek szívében honjának megismertetése rendkívüli örömet nem szülne, tudván, hogy ő azon tárgyakat, mellyeket eddigelé nem ismert, de talán nem is ismerhetett, most már élő szemekkel, ha kívánja, megtekintheti; minél fogva ezen kevéssel akarunk kedveskedni a' tisztelt közönségnek. Mult évi october 22-kén foglalatosságim következésében kirándulván Ó-Budára, megvizsgálám az óbudai Dunaágban létező Árpád nevű gőzhajót, melly oct. 18-dikán délután 3 és 4 óra között, 's tehát csak néhány nappal ezelőtt, eresztetett le a' szigetről (gyár helyéről) taraczk-durrogás mellett és számtalan néptömeg jelenlétében, melly Dunaági medret már az előtt kinélyíté az e' célra leszállított Vidra nevű gőzerőmű. Ezen folyam-meder-tisztító 's öblesítő gépeyről akarok felvilágosításul néhány sort előhozni. — A' t. közönségnek nagyobb száma előtt hihetőleg ismeretes, hogy ez érintett meder-tisztító gőzerőmű angol országban rendeltetett meg, 's onnan Bécsbe szállítottott. 1835-ki aprilis 7-ikén délutáni 3 órakor érkezett-meg Pozsonba az ugy nevezett Zuckermandel mellett; honnan átvezettetvén a' hidon, azon helyre bocsájtattott, hol a' gőzhajó szokott állani. Aprilis 10-ikén lehorgonyoztatott a' Habern nevű sziget hegyénél, 's megtéttett minden készület forgatásba hozására. Délutáni 4 órakor kezdett dolgozni, 's jó sikerrel folytató a' munkát 1½ óráig sok előkelő nézőnek jelenlétében. Aprilis 10-kén reggeli 9 órától délutáni 4 óráig folyvást dolgozott. A' Vidra tehát aprilis 7-ikétől junius 30-ikáig próbamunkákhoz használtatott. Ezen gépely Pozson alatt a' Habern Dunaágban és Szemet mellett alkalmaztatott julius 1-étől november 5-kéig 1835-ben, melylyel végre alább szállottak a' császár-ligetből nov. 6-ikán reggeli 7 órakor, 's következő nap esti 6½ órakor Nagy Marosnál, Visegráddal átellenben, a' parthoz szállottak, 's ott tölték az éjt; más nap délutáni 2½ órakor az ó-bu-

dai Dunaág torkolata felé irányzák az utat: de mivel a^o torkolatnál a^o vizállás akkorban csak $2\frac{1}{2}$ láb volt zerus fölött, a^o gépely pedig $3\frac{1}{2}$ láb vízmélységet kíván, — kívül a^o szigeten folytaták a^o hajózást, 's így délutáni 4 óraker kikötöttek az Izraeliták templománál, onnan pedig egyenesen az ó-budai Dunaágban felfelé vontattatott a^o gőzerőmű a^o montour-commissio épületeig, 's ezen épülettel szemközt köttetett a^o szigethez. November 12-kén tüzeltetvén Clark Ádám gépelymester, a^o Vidra munkálni kezdett; melly alkalommal minden jól megvizsgáltatott rajta, 's mi szükséges volt, kijobbított. Éjjel november 11-kéről 12-ikre a^o Dunán-jég kezdett uszni, 's így tehát a^o Dunamal-mok is ezen ágban kerestek menedékhelyet. — Nov. 18-kán, melly nap a^o Dunának vizállása $4''-9''-0'''$ volt, a^o meder-tisztítási munkálatok 8—9 láb vízmélységben a^o meritő műnek $9\frac{1}{2}$ láb mélyen süllyesztésénél kezdődtek vizellenesen, 's kiemeltetett 20 öl hosszú cunette, vagy árok. Ezen kiemelt materiale apró szemű kavicsból állott, 's az egyik dereglye csupán kék agyaggal tölt-meg. — Jan. 30-kán 1836. megtisztított a^o gépelynek minden kereke, és az olajjal 's fadgyúval kikent részek is; így tehát a^o gépely szétvétele 's a^o hajó kitisztítása febr. 9-ikéig folyt, melly időtől kezdve mart. 15-kéig nem dolgozott a^o Vidra, 's csak ez nap kezdé ujan munkálatait. E' naptól kezdve igen serényen dolgozott e^o gőzerőmű, és szünetlen foglalatoskodott oct. közepeig 1836; ekkor szétszedetett, 's most nyugszik, míg kedvezőbb körülmények ismét életbe vezérlemdik azt.

Milly tömeg kavics 's iszap emeltetett-ki ezen ó-budai kis Dunaág-ból a^o Vidra által, tanúbizonysággul szolgálnak a^o szigeten feltornyozott domb 's a^o Dunapartok Ó-Budánál, honnan mindenfelé hordják-el a^o kavicsot az utaknak, például a^o bécsi chausséának 's ó-budai utszáknak feltöltésére. — Ezenkívül sok mindenféle régiség jött napvilágra, mi méltán öröme szolgálhat a^o természetbuvárnak 's műbarátnak. Valóban csudálni lehet, hogy azon két fal, melly vizalatt keresztül ér a^o Dunaágon, faltörök által eddig már szét nem hányatott, mellyet csupán szemmel már jól ki lehet venni, 's elérni kézzel a^o csónakból alacsony vizállásnál, mi által tetemes hasznot szerezhetne magának az ó-budai uradalom, ezen első falon felül is állást nyervén a^o malmok és hajók: — mind addig ellenben, míg ez nem létesül, eliszapodva 's használatlan marad. Miután minden ott tanyázó hajóért télen által, ugy hasonló a^o malmokért, álláspénzt kell fizetni, már csak egy évi bevett summa is elég volna ezen falnak széthányatására, mi által tetemes haszon háromlanék a^o jövendőre.

Megtekintém egy uttal a^o es. kir. montour-commissio épületét, mellynek fő frontja szembe fekszik az egy emeletű präfectoratusi épülettel, Udvarában láthatni még az egykori Zichy-palotát, mellynek

erkelyei doriai oszlopokon nyugszanak; úgy hasonlólag a két emeletű kaszárnyát, melyben csupán a commissiónál alkalmazott tisztok laknak, s azon katonák és szolgák, kik szolgálatul oda rendeltetvék. — Az ó-budai katholika egyház, mely 70 évvel ezelőtt a hajdani romai építvény-romokból készült, fehér vaspléhvel fedett tornyával szabadon áll, és szép tágas térre van helyeztetve. A reformátusok temploma architekturai jelesség nélkül szükölködik.

(Folytatása következik.)

ELBESZÉLÉS.

Én és Arran Julia. (Vége.)

A hajnal még mindig tervem koholásán lepett-meg. Elhatározám, hogy Juliával szólljak, mielőtt a házat elhagynám. De hogy tegyek erre szert a nélkül, hogy a lakókat megijesszem. Ez szemességet s vigyázatot kívánt. Most a panlagot egy spanyol fal mögé vontam, s itt akartam elrejtve maradni, míg a vak eset Juliát a könyvtárba vezeti. Kivánságom hamarabb teljesült, hogysem reményleni bátorokdám. Mindenek előtt 8 órakor Flopp doctor jelent-meg, s fontos ábrázattal ült az író-asztalhoz.

„Tudósittatni akarok — mondá az őt kísérő inasnak — mihelyest Julia Miss a reggelizési szobába megjelenend. Az alatt e rendkívüli történet felől tudósítást írok a Gentleman s rendőrség számára. Ez nagyon is csudálatos!”

Én nyugodtan maradtam, míg az inas elment, s a doktornak karczolgató tolla bizonyítá, hogy magára maradott. Azután kiosontam rejtekemből, s neki szemközt állottam.

„Uram!” — mondám selypesen és hasonló hangon, mint tegnap kávéházi jelenetünkör.

„Istenem! ez mindig rosszabb lesz! Snook ur!”

„Igen, uram, az vagyok; valami közleni valóm volna az ural!”

„No jó, tehát szólljon!”

„Én vagyok azon férjfiú, kivel Arran Julia Miss jegybe jár.”

„Kegyed Snook ur? Hát hány férjfiúval van már jegyben Julia Miss.”

„Egyetlen egygyel, s az én vagyok. Ha valaki más tartana számot kezére, azt én szétszaggatom, mint a tigris.”

„Ha úgy van, tehát kérem, szaggassa szét ama kiállhatlan gonosztevőt, ki az akasztófa elől megszökött, s engem ma éjjel álmomban akart megfojtani. Az én theoriám mondja, hogy itt egyik annyit ér, mint a másik.”

„Minden, mit az urnak még mondani akarok, az, hogy Juliát elveszem, akár megegyezik az ur benne, akár nem!”

„Valóban? 's ő megegyezett?”

„Én fejbólintással igenlém.

„Hogyan? mikor?”

„Javaslom az urnak, ne ellenkezzék; különben, ha csak egy pillanatig vonakodik, keresztül kasul szurkálom az urat.”

„Uram Istenem! Snook ur! theoriám azt mondja, hogy ez iszonyatos történet. Az ur tehát azt állítja, hogy kegyed Arran Miszszel jegyben jár?”

„Ugy van!”

„De ki volt hát ama gonosztevő, ki nekem az éjjel olly aggodalmat szerze? Engemet bizonyossá tett, hogy már neki adta szavát.”

„'S mit felelt neki az ur?”

„Vagy igen! azt majd el is felejtém. Én Snook ur, az igazságot vallám-meg neki, t. i. hogy Julia kisasszony, rokonainak helybenhagyásával, már egy derék fiatal embernek ígértetett, bizonyos Neville urnak; 's theoriám azt mondja, hogy nem lehet három férjhez mennie: azért szükséges” —

„Rokonainak helybenhagyásával — mondá az ur? De egyszersmind uraságodéval is?”

„Ah igen — kétségkivül — bizonyosan” —

„Akarja-e ezt az ur Julia jelenlétében ismételni?”

„Mért nem, Snook ur? Igen szívesen! -- éppen itt jó” —

„Én most hamar rejtekembe osontam.

„Julia Miss — mondá a' philosophus — ohajtanám, vajha sértetlen bőrrel volnánk ismét Hampshire-ben!”

„Valljon mért?”

„Mért? látja kegyed — ezen elátkozott házban kisértetek járnak.”

„Kisértetek?”

„Ugy van, 's nagyon gyanitom, hogy Julia Miss is egyetértésben van velek.”

„Egyetértésben? 's miért uram?”

„Ezt mindjárt meg fogja hallani. — Hallott már valaha valamit Snook ur felől?”

„Soha sem, uram.”

„Ej, ez furcsa! Tehát kegyed nem ismerné ezen embert, ki olly ördögös — akarám mondani — marcialis ábrázatot tud felvenni, 's olly fertelmesen — akarám mondani — tetemesen selypít?”

„Soha sem hallottam felőle valamit, 's még kevesebbé láttam őt valaha!”

„'S egy másik rémitő gazembert sem ismer, kinek organuma egy hangzik, mint egy nagy török dob? — Egy akasztófa czimere, ki

engem már másodszer megakart ölni, sőt ez éjjel is, e' házban —
brr!«

„Megijeszt az ur. Lehetséges volna?“

„Lehetséges? de nagyon is igaz, 's mig mi itt beszélünk, mindketten halálos veszélyben forgunk.“

„Én mind abból, mit az ur mond, egy cseppet sem értek.“

„Ah, csak Neville ur volna itt, hogy kegyedet védhetné!“

„Neville ur?“

„Igen, azon Neville ur — kegyed Neville ura — a' mi Neville urunk, mert hiszen mindnyájan megelégszünk vele, ha kegyednek férje lesz.“

„Flopp doctor ur! — szólla Julia, egyszersmind heves felhevülést tettetve — valóban nem tudom, mit akar ezzel mondani, 's mit akart értésemre adni örökké integetve fejével és szemeivel. Hogyan beszélhet most Neville ur felől, ki ellen mindig olly határozottan kelt-ki?“

„Én? soha sem. Theoriám mondja, hogy kegyed engemet éppen nem érte-meg. Én minden esetre jóvá hagyom kegyednek egybekezelését Neville urral, 's édes anyja is meg fog egyezni, ha okaimat meghallotta. Mi pedig ama gazembert illeti, ki engemet meg akart ölni, 's ama másikat — hm! azon gentlemant, Snook urat, — tehát legyen mindkettőnek szabad Neville urat megölni, ha kedvöket találják benne: én megmosom kezeimet. Snook ur, im hallotta, mit éppen most mondtam! — Lépjen elő!“

„Uram, itt vagyok! — nevem Snook Samu!“

„Neville!“ — kiáltott Julia.

„Julia, kedves Julia! — mondám, őt karaim közé szoritva. — Tehát kegyed is hallá gyámatyjának nyilatkozását. Ő megegyezését soha sem fogja visszavonni.“

„Neville! milly iszonyatosság! a' szorgalmi kocsiban volt uti társ! — Theoriám azt mondja, hogy ez mind nevezetes. E' történetet munkám második kiadásába iktatom. Milly meglepő példája ez a' kölcsönös hasonszenvnek!“

„Én nem reménylek örökké tartó dissonanciákat — mondám barátságosan nyujtva kezemet a' meredten álló metaphysikusnak. — Igérem az urnak, hogy theoriáját pontosan fogom tanulni, ha szives lesz engemet tökélyes megegyezésével és jóváhagyásával Arran mistressnek bemutatni.“

NB. Három hét mulva menyegzőnket tartottuk.

PESTI VIZSGÁLÓ.

G y á s z h i r. — Pesten febr. 24-kén agyvelő-szélütésből szenderült által boldogabb életre mgos Temerini Szécsén Magdolna gróf kisasszony.

Hílt tetemei Temerinbe (Bács megye) vitettek, hol a' nemzetségi sírboltba takarítottak. — Gyászolják hajálát testvérei: m. gr. Szécsén Károly, es. k. alezredes; Miklós, es. k. titkos tanácsnok 's a' fő mgú egyesült udv. kincstár alelnöke Bécsben, t. n. Posega vgye főispánja; Francisca grófné, néhai báro Degelmann József özvegye.

Hajóhidunk marezius 1-jén esti 7 óraker nyitattott-meg Budapest lakosainak köz örömére.

TERMÉSZETI TÖRTÉNET 'S TUDOMÁNY.

A' fetlári siketvak.

Hibert — skót orvos — néhány év előtt egy rendkívül ritka tüneménynek, bizonyos szerencsétlen siketvaknak, volt szemlélője, ki, már férfji korra jutva, példája által igazolni látszatott azon állítást, hogy az emberi értelem 's lélek-erő a' két legfőbb érzéknek, látás 's hallásnak, hiányával nem képes születéssel nyert erő által kifejezni, hanem ekkor az ember az állatiság legalsóbb fokán marad mozdulhatlanul. Közöljük olvasóinkkal Hibbertnek egy levéltörédékét, mellyben ama szerencsétlenről emlékszik:

„Midőn én — így ír ő — a' mult (1820-ki) nyáron ásványtani vizsgálódások kedveért a' Skócia északi részén fekvő skót szigetekre utaztam, meghallottam, hogy Fetlár szigeten *) , melly e' sziget-csoport észak-keleti részén van, egy siketvak él, ki ezen állapotban 25 évű lett. Tudományos barátim Dermid kapitán 's Nichelson ur hozzá vivének.

Ezen nyomorult teremtmény Tate Gilbert Dávid nevet visel. Szüleiivel lakik, kik szegény halászok, egy olly hitvány kunyhóban, mellyhez hasonlót alig láthatni. Midőn hozzájuk beléptem, atyja már elment vala halászni, 's csak neje — tíz szülötnek anyja — volt gyámoltalan fíjával Dáviddal benn a' szobában. Dávidon rendes öltözet helyett egy gyapjúpokrócz volt, melly, hátára vetve, tulajdonképen csak hátát fedezte némileg, midőn mellje, elől csupaszon állt. Karjait elől keresztbe téve, a' tűz előtt melegözött. Mellje, csontja erősen ki van nyomulva 's hát-gerinczének alsó része is kevéssé kihajolva. — Nem tudom, valljon angol betegségből származott-e ez, vagy onnan, hogy mindig ezen állásban nyugszik.

Kérdém anyját, nem próbálták-e őt járnit tanítani? — „Mit használt volna neki a' járás?!“ — felelé anyja. — Ha ez nem valami köszvényes kórnak szüleménye, minthogy Dávid mindig, térdeire bocsátva állát, tesped: ugy lehetne következtetni, hogy a' felemelkedett állás nem vele született sajátja az embernek. Én őt erővel felállítám; de ez neki teljességgel nem tetszett, 's kézzel lábbal iparkodott ellene. Midőn én őt így kiegyenesítve 's magam előtt tartva figyelmesen vizsgáltam, testét nagyon soványnak találtam, 's izmait (Muskeln) gyengeknek és puhultaknak; mi hihetően friss levegő hiányából eredett, minthogy a' szobából soha ki nem megy 's mindig tűz előtt piritkozik.

Feje idomtalan; koponyájának alsó része kiálló; a' felső hátraszegett; szemei mint a' gyógyithatlan született világtalanokéi 's egész valója állati butaságot eláruló. Két évvel éltesb nénye gyermeksege óta nehézféjú volt;

*) Észak-Skóciában Stewartry Orkneyhez tartozó sziget, Yellih ez, a' shetlandi 86 szigetnek egyikéhez délkeletre fekvőleg.

eszével semmit sem tudott felfogni, sem valamit érthetően előmondani, 's 3-dik évében megvakult. Dávid — szobájába léptemkor — ujjait fáradhatlanul 's csaknem hitelt muló sebességgel mozgató. Ebből is áll minden időtöltése, 's úgy látszik, hogy képessége sincs más éleletre.

Kérdém anyját: nemadnak-e ilyenkor valamit kezébe; — mire ő felelé, hogy igen ollyasmit, mi könnyen hajtható, mint a' posztó, szalma 's t. b. — Próbát tettem most, kezébe különböző anyagokat adva, 's úgy találtam, hogy az egyenes és sima portékákat inkább kedveli a' darabos 's durváknál.

Sejdtésem, hogy a' látás 's hallás hiányának alkalmával sokkal erősb 's élesb lehet a' szaglás műszere, alaptalan maradt; mert első látogatásommal nem voltak ollyas szerek, mellyekkel próbát tettem volna rajta; 's midőn másodszer kerestem-fel, álomban találtam, 's anyja vonogató őt illy ok miatt felkölteni.

Ekkor tudám-meg, hogy Dávid az idő-osztályról mit sem tud, 's tisztán állatilag szunnyadoz vagy eber, mint a' természet akarja.

Azon kérdésemre, hogy evés közben tudja és szokta-e kitüntetni, mi esik jobban neki, azt felelte anyja, hogy mivel étke csaknem kizárólag halakból áll, nem igen van alkalma illyes különböztetésekre; mindazáltal a' zabkása-levest inkább látszatik kedvelni, 's ha az étidő elközelge, a' fakalámmal gyengén ujjaira szokott koppintani, 's ekkor mind két kezét kinyújtja leveses csészéje után, és megérzi, ha anyja nincs közelében, 's ilyenkor nyugtalan szokott lenni. Szembetűnőleg inkább szereti, ha anyja éteti, ápolja 's dajkákkodik körülé. Felette különös, hogy a' hallás teljes hiánya mellett is hangja hajlékony 's úgy szólva szép csengésű volt; és ezt ő mintegy akaratján kívül hallatta velem, midőn én erővel egyenes állásban tartám.“

CCI.

KÜLÖNFÉLE.

Paganini jövedelme. Parisi hírlapok Paganini jövedelmét, mellyet hegedűjével eddigelé szerze magának Európában, illy módon közlik.

Német országban	—	—	—	—	—	517.300	frank.
Franciaországban	—	—	—	—	—	2.206.000	—
Angliában	—	—	—	—	—	3.104.000	—
Olasz országban	—	—	—	—	—	86.929	—

Összesen 5.914.229 frank.

Jeles származatú könyvnyomó. A' könyvnyomók egy ritka jelességű tanítványt nyertek. Java szigetéről t. i. Surcafa császár fija megérkezett Amsterdamba, hogy ott a' betűöntést 's könyvnyomást megtanulja. Szándékozik hazájában könyvnyomó műhelyeket felállítani, 's malai nyelven irtt munkákat atyja alattvalóinak számára közre bocsájtani.

Miképpen beretváltnak Byzantban. Itt magát beretváltatni éppen annyit tesz, mint a' kinzó padra feküdni. A' borbély czimere egy hosszú fehér, 's lobogó asztalkendőből áll, melly a' bolt-ajtó felső részéről függ-le. Ezen műhely belseje oldalvást széles fapadokkal van ellátva; hátulsó részében a' vízmelegítésre szolgáló kályhák állanak, elől pedig egy üveg fal van, ide értvén az üveg ajtót is, mellyen elégséges napsugár hathat a' bolt belsejébe. A' beretváltatni kívánó egy fapadon helyet foglalván, a' borbély keresztbe vetett lábakkal elébe ül, 's a' patiens fejét (titten tökélyesen helyén áll ezen

kifejezés, mivel a' beretválandónak valóban szenvednie kell) térdeire hajtja, és azt ide 's tova forgatja, mint neki tetszik, a' kitekerés veszélyével sem gondolva, csakhogy a' szakált csinosan letakaríthassa. Ez megtörténvén a' szenvedések első része szerencsésen lefolyt, 's egy új keserves jelenet kezdődik. A' szegény ember t. i. elő 's hátul asztalkendőkbe pólyáztatik, 's ezután meleg vízzel megtöltött nagy medenczét nyujtanak kezeibe, és nyakát amannak egyik oldalán levő nyílására helyezik. Ekkor a' vízbe mártott szappannal 's durva kézzel vendége képét 's fejét a' legotrombább módon annyira dörgölgeti a' borbély, hogy az sem száját sem szemét nem mervén kinyitni néha ájulásba is esik, min azonban kinzója nem is ügyelvén kegyetlen mütételének harmadik szakaszához fog. A' beszappanozott és ide 's tova irgalmatlanul öszvedörgölt fő egy réz edény alá helyeztetik, mellybül melegített víz folyik reá, 's a' szappan lemosatik róla. Végre rendbe hozatnak a' hajak egy fésű segedelmével, 's a' tisztálkodás martyrja elébe tükör tartatik, hogy elmenete előtt meggyőződhessék fejének előbbi állásáról.

Mulattató. — 1) Fliman Matyi fejkábulatig ivott a' csapszékben, honnan végre csakugyan haza felé tántorgott, szobája kulcsát kezébe tartva. János szomszéd feltartóztatta, és kérde őt, mért kering e' kulcsal az utza közepén? „Lakom távul van — felelé Matyi — és az egész város házai forognak körültem. Azt várom tehát, mig majd szobám is elshuan mellettem, 's akkor azonnal kinyitom.“

2) „Hej fi-fi-u-u! tu-ud-e ez a' pa-pa-pa-gaj- be-be-szélni is? — monda bizonyos hebegős a' kalitkában szép papagajt vivő fiúnak. — „Tud ám, jobban mint az ur! — mert ha csak úgy beszélne, kitekerném a' nyakát!“ —

T. F.

EMLEKMONDÁS.

Becsület.

A' jó hír 's név, a' becsület
Nemzet és király előtt
Életünknek legfőbb kincse.
Ki nyilával erre lött,

'S becsében és hitelében
Csorbát moeskot ejthetett,
Az, mint rabló és orgyilkos
Halálos bünt követett.

KISFALUDY SÁNDOR után (Emlény) K. H. K. J.

Barátság.

Tiszta édenben lakik a' barátság,
Égi bájokkal lebeg ez fölöttünk,
'S a' kit állandón pirogat sugára
Boldog ezerszer!

PAPP IGNÁCZ után Turner! Ferencz.
Asszony nélkül bár mi nagy érték mellett is sántit a' gazdaság.

KISFALUDY KÁROLY után Udvary.

Boldogtalan, kit a' lélekismeret foga rág; mert ezt ki nem huzhatja, 's így örökké mardostatva a' legnagyobb könyörületességre méltó.

KU... VICH után S. S.

Szórejtvény.

Még Jupiter maga is megrettent hajdan[erőmtől].
Vond-ki egészemnek közepét, művészre találsz majd.
'S kész munkája tanít az időt ismerni naponként.

N — MUKI Váczirol.

Előbbi rejtvény: Toll.

Szerkezi Róthkrepf Gábor, halpiacson alul a' Duna partján, 114. szám alatt.

Nyomt. Trattner-Károlyi, uri utza 612.

REGÉLŐ.

Pesten csötörtökön martius 9^{kén} 1837.

Megjelen társával együtt hetenként kétszer vasárnap és csötörtökön. Fél évi díjja helyben képekkel 5 ft. borítéktalanul; postán 6 ft. pengőben. Budapestiek évnegyekenként is válthatnak példányt A' folyóiratnak egyes száma, vagy képe 12 kr. p. p

ORSZÁG- 'S NÉPISMERTETÉS.

Buda 's Pest vidékének regényes rajza, nevezeteségei 's összehasonlítása egymással.

(Folytatás.)

Ezen építvényeket homályba dönti az óbudai Izraeliták csinos templa, melyet fájdalom! nyomorult viskók környeznek, 's gyengítik a' behatást. Ezen synagogát 6 óriási corinthe oszlopból álló porticus diszesíti, mellynél verő óra van ügyesen alkalmazva. A' templom tetejét réz fedi, 's kellemesen emelkedik-ki ezen műalkotvány a' többi rosz kunyhó fölött. Belül a' templomban ama gipszdiszítványekkel kirakott oldalfalak 's bolthajlatok jól összehangzanak az egészszel, 's az oltárnak helyes összeillesztését kiemelik, mellyen a' Sinai égőhegy van előterjesztve, holt. i. Mózes körülvétve a' messze elhangzó égháborútól, a' 10 parancsolatot nyeri-meg népének számára. Helyes a' közepett alkalmazott Alemer is, melly egy tribünt képez helyes izléssel dolgozott 4 oszlopcskával, felül pedig aranyozott faragvánnyal és sassal. Két téres farostély diszes metszéssel jeleli-ki az asszonyi személyek helyét. Leirhatlan azon benyomás, mellyet szül ezen diszes architekturai műalkotvány a' vizsgálónak szívében, 's méltán megérdemli, hogy minden műbarát legalább is egyszeri megtekintésre méltassa azt, nehezen találhatván a' budapesti összes építvényeken ennél tisztább szílt, helyesb izlést 's okosabb elrendezést.

Következő napon, az az, mindszent hava 23-ikán mindjárt reggel O-Budán végig kocsizva, a' selyem filatorium felé irányzám az utat. Megtekintve a' hegyszorulatból vagy is a' solmári mocsárból lejutó vízárkot, mellybe a' békásmegyeri malomárok is szakad, tovább kocsiztam a' romai aquaeductus 1—2 öl magosra emelkedő számos oszlopainak hosszában, mellyek megérdemlik a' műértőnek figyelmét, 's bizonyos időkre emlékeztetnek, mikor még Sicambria azon helyen virágzott, mellynek elég nyomdokira találhatni még. Ezután elkosziztunk Békásmegyer (Krotendorf) mellett, mellynek katholika

egyháza pompásan emelkedik a' többi alacsony ház fölött, 's csinos fatornyja veres szinnel van befestve. Ezen templomba járnak Kalásznak tartottunk. Betekinténk a' faluba, 's elkocsizván a' katolikusok elzárt kis egyháza mellett, a' görög templom csinos tornyát, melly ragyogó fehér vas pléhvel van fedve, szemügyre vettük. Innen bizonyos okból a' dunapart mellett az urasági magtárhoz kocsizánk, melly mellett a' csárda 's tégláégető ház van, megtekintendők azon mulatságot, melly a' dunai hajómalmoknak váltó karói iránti átengedésnél 6 egymásutáni esztendőre szokott történni egy részről a' földbirtokosok, más részről a' budai 's környéki molnárok között. A' Duna szélén talán száz köb-öl mészkő lehet felállítva, mellyet innen hajókon hordanak az alsó vidékekre; maga a' Dunaág ekkor borítva volt hajómalmokkal.

Ezen furcsa multság után a' tavaszi szőlők végénél felmenénk azon helyre, hol Árpád forrása van, melly talprajzában kört 's kutat képez, köröslég kirakva termés-kövekkel, homlokrajzában pedig egy fülkéhez (Nitsche) hasonlit félkörben végződve, természeti kövekből emelve 's kúppal ellátva. Ezen kútacska vizét inni lehet, 's dicsérik az oknál fogva, hogy az gyógyító erővel bir a' szemfájás ellen, 's enél fogva vizét hordják is a' vidék lakosai. Egy helybeli tisztelt barátomnak egykori állítása szerint itt volna körül-belül Árpád magyar herczeg sirja is; minél fogva a' mágnestűnek nagy declinatioja van bizonyos helyen. Bár miben álljon is a' dolog, csupa kíváncsiságból is legközelebb próbát teendek ugyan azon jelelt helyen, 's e' czélra a' legnagyobb 's legérzékenyebb mágnestűt viendem magammal. — Az előbb érintett Árpád-kúttól a' hegyeknek arczal fordulva, azok fél körben látszanak forogni, 's balról kezdvén megtekinteni azokat, mutatkozik előszer a' nagy Kevély-hegy, utána mindjárt a' kis Kevély, mindenike borítva erdőkkel; közepett áll az óriás Pilis-hegy, mellytől a' vármegye nevét nyerte; jobbra tovább a' Kartalia-hegy melly alatt láthatni a' Meselyja szőlőket, 's mindjárt aztán a pomászi Kő-hegyet, 's a' Koszi ezát. Ezen érintett három hegyen terem a' híres pomászi Auszbruch-bor. Pomásztól kezdve egész sz. Endréig tartanak folyton a' sz. endrei hegyek, 's úgy állanak egymás mellett külön magosságukra nézve, mint a' török minaretek (csucsos toronyok).

Elhagyván az Árpád-forrást, mi előtt Pomászra betértünk volna, a' reformátusok elszigetelt 's csinos temploma szökött szemembe, nagy térre állítva, mellynek tornyán ragyogott a' megaranyozott csillag. Leszállván, futólag megtekintettük a' Katolikusok 's görögök egyházait, és a' zsidó templomot, azután a' Vattay nemzetségnek egy eme-

letű kastélját, mellyben azonban most csak zsellérek laknak, 's ha jól emlékezem, a' czimer alatt e' három szóból álló felírást olvastam: „Unita vis fortior.“ — Elutazván végre innen, sz. Endrére kocsizánk, itt tartandók ígélet szerint ebédünket. — Szembe kapva a' Dunán túl fekvő Dunakeszit, betértünk a' temető mellett sz. Endre kamarai mezővárosba, 's a' sas kávéházból ebéd után utunkat egyenesen Kalásznak irányzottuk. Ekkor igen helyesen mutatkozik a' hegy-szagnak támaszkodott Pomász helység, különösen pedig a' dombra épített kastél; azonban azon víz-árokknak, mellynek egyenes célja volt, levezetni a' pomászi mocsár-vizet, nem találhattam egész kocsizás alatt sehol is nyomdokira, több helyen átszántva levén már, 's behányva; ennél fogva a' vízárók mostanban sokkal rövidebb, mint eredetileg volt.

Beérvén Kalász helységbe, 's némi foglalatosság végett vagy félórát föltvén ott, azonnal a' görög templom melletti 's hegyre vezető utat választottuk, 's felkocsizánk, honnan jól lehet szemmel kivenni Kalásznak kinyulását a' hegy-szorulatba. Az ürömi szőlőket is elértük, 's most már szünetlen lefelé kocsizva a' hegyről, előbb az ürömi prés-házak közé érkezünk, azután pedig az urasági dísz- és szőlőkert mellett elkocsizva, beértünk magába Ürömbe. Ezen csinos helységben a' katolikusoknak egyháza a' tágas utsza közepén áll, vörösre festett toronnyal; egy másik utsza, melly balra fordul-be, egyenesen azon mausoleumhoz vezet, mellyet főséges nádorunk emeltete itt elhunyt első nőjének, az orosz hercegasszonynak, hamvai fölött. Ezen emlék egy fás kertben áll, 's mint valamely elárkolt fellegvár jelenkezik. A' nagy egészt egy jó széles árok fogja körül, és faragott kőből dolgozott 's emelt bástyafal, melly mintegy 4 lábnyi magos lehet, hova elől a' homlokzatnál egy kis kőhídon juthatni. Az egész mű faragott kövekből áll; felül a' réztetőn egy obelisk emelkedik, melly hasonlólag réz-zel van borítva; csúcán kereszt áll. — A' kerítés mellett még egy pár márvány sirkövet vettem-észre. A' másik kis udvarban az orosz pap 's énekesek laknak. Megtekintvén belsejét is ezen mausoleumnak, az az: a' templomot 's földalatti boltot, itt sok szépet 's drágát láthatni; többek között egy görög evangelium-könyvet, mellynek táblája 19 font vert aranyból áll, czifrázatokkal gazdagon ellátva. A' hercegasszonynak külső koporsója rézből, a' belső pedig fából van.

Elhagyván ezen siralomhelyet is, a' magos domblábon folytattuk utunkat haza felé, 's őszintén állithatom, nem minden aggódás nélkül, főleg ha itt már setétedni kezd, 's valamely másik kocsi szemközt jön. Végre csakugyan lejutánk az országotra. Hold-világnál balra hagyván az arany hegyet 's távolabb a' puskapor-malmokat, jobbra a' budai szőlőket 's hegyeket, a' Spitzberget, hársfa- 's három határ-

hegyet, neustifti, felső 's alsó Gais és Guger hegyet, végre a' közbe eső sz. Donát-kápolnát, nem sokára balra elértük a' Radl nevű vendégfogadót a' mellette fekvő hamuzsir-égetési épülettel, 's láttuk mesziről már a' holdnak világításánál a' jobbra eső Kis-Czelt mint tündérvárat a' magos dombon, háta megett pedig a' Mátyás-hegyet; 's így beértünk Neustift külső városba, balra hagyva Ó-Budát. — Rövid idő alatt előre haladva a' Józsefhegy alatt, Landstrasseba, onnan a' várba jutottam-fel, a' szükséges készüléteket megteendő a' jövő reggeli utazásra.

October 24-ikén, mindjárt reggel kiindulván Budáról, 's átérvén a' hajóhidon, a' csinos pesti házak irányában folytatám utamat társammal, 's a' sópajta, sóház és reformatusok temploma mellett előre haladva, az üllői utra tértünk. Ezen országos chaussée készítésével 's a' földalatti vízsatornák építésével éppen akkorban foglalatoskodtak; ezen uton eddiglen igen nagy nyomorúság volt utazni. Nem sokára a' Ludoviceummal jutottunk szemközt, mely diszes 's nagy terjedelmű épület, a' souterraine 's földszinti emeleten kívül, még két emelettel bír, 's ezen rész corintheta pilasterekkel díszlik. Elöl 3 risalit ötlík szembe, középett helyes izléssel készült fronton, oldalaslág pedig két ugralék. Faragott kövekből álló kertfala a' vámház melletti épülettel van egybeolvasztva. Éppen akkor dolgozott számos kőmives a' környező falon, mely hadgyakorlati térre van szánva, 's a' vámházzal fog összekapcsolatni. — Kiérvén a' sorompón, a' sertés-szálások felé irányoztunk utunkat, hol különös látni egy illy etablissement-t hosszas négyyszögben elrendelve, és több részre felosztva. Szemközt ezzel, jobbra az uttól, láthatni az ugy nevezett disznómocsárt. Ennél jóval távolabb mutatkozik jobbra a' versenyfutási tér egy épülettel; most átjutva egy kis hidon, honnan az út egyenesen átvezet a' soroksári chausséera, jelentkezett egyszersmind az oda épített pesti határkorcsma is. Balra lehete látni az üllői ut mellett a' határársárdát. Ezen sivatagban folytatva utunkat, láttuk a' balra eső fasort az üllői út hosszában; alább a' szállóhegyet, tovább a' dinnyehegyet, jobbra a' sómocsárt, azután a' vadászházat, távolabb a' nagy mocsárt, és szemközt ezzel 's a' lőrinczi pusztára vezető fassorral Soroksárt; alább a' Nudelhegyet, 's távolabb még a' Petri pusztát, míg végre azon faszorhoz értünk, mely a' sz. lőrinczi pusztára egyenesen bevezet. Betérvén az udvarba, megtekintettük a' földszinti lakházat, az udvar közepére helyezett kápolnát, gazdasági épületeket, kertet, mellynek közepén egy hosszú nyárfa-sor vág keresztül. Van itt még egy növényház is, megrakva pelargoniumokkal, mellyek nyáron által a' szép nyárfa-alléban felállítvák, 's több egyes ház, valamint is hátul a' szerzetesnek lakja. A' házak egyike egykor száraz malom volt,

most a' kertésznek raktára. Kár, hogy ezen föld igen homokos; mert ámbár két kutja van, még is fogyatkozást szenved vízben, mi által nyáron csaknem minden kiég. — Elhagyván e' helyet, innen ismét kitértünk a' chausséera, 's megtekintvén a' tégláégető házakat, az ugy nevezett Szalla-erdőt, melyet vadas kertnek is lehetne tartani, távulról láthattuk a' balra eső Ravetint 's az artilleriai gyakorlati tért, jobbra a' pusztá-Hal mot épületeivel, balra a' vecsési erdőt, fentebb az orgováni vagy kereszturi csárdát, és erdőt, 's ezekkel egyirányban végre jóval távulabb magát Keresztur helységet. — Ekkép haladva beértünk Vecsésre, mely helységig valamint jobbra, ugy balra is minden csupán homokdomb 's gyep, 's csak itt ott talál az elbágyadt szem szántóföldekre. Utszája e' helységnek igen tágos, végig ültetve akáczfákkal; a' házak tiszták, mindenütt fallal bekerítve. Az egyház kicsiny ugyan, de csinos, 's megfelel a' katolikus keresztények számának. Szemközt vele fekszik az egy emeletű vendégfogadó balra, mely mint valamely őrház nyulik-ki a' házak sorából, 's gátolja a' helységnek végig láttatását. Sokkal illőbb lett volna azonban inkább az egyházat a' helység 's utsza közepére állítani, a' vendégfogadót pedig a' helység egyik végére. Egyirányban e' helységgel balra esik Ecser.

Tovább utazván, nem sokára beértünk Üllőre, melynek katolika egyháza már távulról jelenkezik vörösre festett tornyával. Az új erdő egészen hosszában tart a' helységnek. A' falu végén 's erdő tövében áll az urasági major egy hosszú épülettel. Egy keresztutszában láthatni a' reformátusok alacsony templomát is zöldre festett toronnyal. Egyirányban Üllővel fekszik Gyömrő, tovább Péteri. Itt is, valamint Vecsésen, egymással nemcsak szemközt áll a' katolikusok egyháza 's a' vendégfogadó, és ennél is láthatni az illetlen küljebb nyulást a' házsornál. Az országuton haladva a' vasadi csárdának fordulánk, 's most e' parlag mezőn hajtattván előre, végre Monor házai előtt állottunk. Szemügyre vettem 's acromaticai látcsómmal vizsgáltam most az ugy nevezett monori hegyet, vagy inkább magas laposdombot, mely okozá az 1791-ben projectált szolnoki hajózási csatornának megsemmisítését, mely hegy a' niveau szerint csak Kecskemétnél fogy egészen-el. Ama helyett akkorban a' csatornának Csongrádig vitele javaltatott. Beértünk végre a' helységbe, hol a' katolikusok egyházának frontja az utszára áll ugyan ki, de az egész építvény két udvarba van zárva, jobbra környezve a' plebániától, balra az iskolától. Ezen egyház portálját két joniai pilaster diszesíti Scamozzi monorjában dolgozvak, a' toronyfalon pedig két corintheta pilaster áll minden oldalon. Fatornyja nem magas, de jó idomzatú 's rézzel fedve. Ezzel szemközt a' tisztartói lakás, mely földszint emeletű, mellette pedig a' reformátusok temploma áll, szemmel fordítva a' másik egy-

háznak, mellynél kívül feljáró hágcso van alkalmazva, parapettal befogva, homlokzata pedig pórművezettel (Rustik) és frontonnal diszítve. Ezen templom hosszabb a' katolikusokénál; tornyán két joniai pilastert láthatni, fatornya magosabb a' másikenál, 's hasonlóan rézzel fedve — A' szem sehol sem találván toronyórára, azon gondolatra vezettem: hogy talán czélszerűbb 's illőbb lett volna előbb egy toronyóra megszerzéséről gondoskodni, 's ez által a' szegény népnek megszerezni azon kényelmet, hogy minden naptájban megnézhesse, hány óra! Ezen megbocsáthatlan hibát Üllón úgy, mint Vecsésen vettem észre.

(Vége következik.)

PESTI VIZSGÁLÓ.

Gyászhir. Pesten marczius 5-kén ideg-guta-ütésből, ötven három esztendő köz hivatalban töltött munkás életének 77-dik évében, boldogabb életre költözött által közösen tisztelt t. n. Eötvös Pál ur, a' n. mgú m. k. kuria levéltárának igazgatója 's több t. n. megye táblalabirája. Hült tetei 7-kén a' belvárosi plebania sirboltjába takarítottak. — Kesergik elhunytát: özvegye Szlatiny Terézia — és gyermekei n. Eötvös Maria, néhai ngos Nyéki Németh Imre urnak, a' n. m. m. k. udv. kamara tanácsnokának, kir. ügyek igazgatójának, a' magyar sz. korona ügyvédének özvegye; Pál, arany sarkantyús vitéz, a' n. m. m. k. udv. kamara tanácsnoka, több t. n. megye táblalabirája; Ferencz, a' n. m. m. k. helytartótanács titoknoka, több t. n. megye táblalabirája; József, kir. directorális ügyvéd, több t. n. megye táblalabirája.

Időjárata. A' februariusi szüntelen nedves ködös idő eloszlata ugyan Dunánk jegét, de gyakori permetezést és gyenge havazást majd csak naponként tapasztalánk. Szembetűnő mennyiségben esett a' hó febr. 27-kén, majd ismét marczius 3-kán, mire erős éjszakai szél mellett már 4-dik 's 5-kén annyira fagyott, hogy 6-kán reggel Dunánk háta telve volt jéggel, mi illy idő tájban valamint nagy ritkaság, de éppen olly fenyegető volt Dunánk hidjára nézve, 's minthogy a' fagy tartós lön és a' jég szaporodott, még azon napon szükségessé tette a' hid kiszedetését.

KÜLÖNFÉLE.

Uj Robinson. Franczthonban levő Lorient városnak is van jelenleg egy Robinsona. A' császári háborúk idejében t. i. Napoleon zászlója alatt viaskodó Leonard Ferencz János spanyol országban elfogattatván többekkel együtt a' cadixi hajó-tömlőzőkbe (Pontons) záratattott. A' mint tudva van, ezen szerencsétlenek, kik amaz uszó tömlőzőkben bizonyos halálukat várták, azon voltak, hogy bilenseiktől szökés által megmenekedjenek. Sokan uszás által el is érték céljokat. De Léonard, ki éjjeli időben kívánta szabadulását eszközölni, éppen ellenkező irányban uszott, 's miután egy ideig valamelly deszka segédelmével a' tenger felületen fenntartotta volna magát, egy algjeri csajka felvette őt, 's Barbaria egyik kikötőjébe vitte. Itt egy Kadinak birtokába jutván több esztendeig csupán urának kertje munkálásával foglalatzkodott. Végre itt is felgerjedt benne, valamint minden rabszolgában és fogolyban, a' sza-

badulás vágya, 's egy titkos készült terv szerint kegyetlen urától csak ugyan meg is menekedett. Sokáig bolyongott nyugoti Afrika pusztá téerein, 's nem egyszer vala kénytelen életét vademberek, állatok, 's az elemek ellen védeni. Végre egy asszonyt talált, kivel számos viszontagság után a' Sierra Leonei angol telepvénybe (Factorei) jutott, 's ott részvevő uti társával egybe is kelt; kevéssel ezelőtt pedig hitésével 's hat gyermekkel 25 évi távolléte után Lorientbe szerencsésen megérkezett.

Nevezetes Európaiak eredete 's élethossza. Euripides gyümölcsárusnénak fija volt, Socrates bábaé, Aeschines szemfényvesztőé, Virgil kenyérsütőé, Horác felszabadított rabszolgáé, Amyot timaré, 5-dik Sixtus disznópásztoré, Flechier szappanosé, Massilon esztergályosé, Quinault sütőlegényé, Molière karpitosé, Rousseau János Jakab óráse, Rousseau ker. János csizmadiaé, Beaumarchais óracsinálóé, Ben. Johnson kőmivesé, Shakespeare mészárosé, Sir Thomas Lawrence vámos szolgáé, Collin kalapgyártóé, Gray irnoké, Rembrandt molnáré, Thorwaldsen paraszté, Oehlschläger várnagyé, Payne Tamás fűzőválcsinálóé, Burns pásztoré, Seume földmivelőé, Augereau gyümölcsárusé, Tallien ajtónállóé, Luthers bányászé, Drake Ferencz matrözé, Oudinot szegény kalmáré, Beranger szabólegényé, Talma színészé, Beethoven dalnoké, Napoleon elszegényedett patriciusé. — Statusférfiak igen gyakran legszebb idejekben halnak-meg; így p. o. Pitt, Fox, Canning, Mirabeau. — Az írók és tudósok közül Baco 64, Newton 84, Keppeler 60, Copernicus 70, Galilei 78, Herschel 82, Zeno 98, Kant 80, Volta 82, Voltaire 86, Goethe 83, Yang 84, Cervantes 70, Le Sage 80, Scott Walther 62, Fontenelle 100 esztendeig élt. Ugy látszik azonban, hogy a' hosszas élet szabályát plasticai művészek között osztá-ki a' természet, még pedig az olasz országban. Így Titian 90 évig, Gianello 99, Angelo Mihály 90, Leonardo da Vinci 75, Calabresi 80, Claudio di Lorena 82, Carlo Maratta 89, Tintoretto 82, Sebastiano Ricci 78, Cressi 74, Carlo Dolce 70, Zuccarelli 86, Vernet 77 évig élt.

Beduin biró. Egy Beduinnak bizonyos számú tojása volt, egy másik pedig egy tyúkot vásárolt, 's mind ketten abban egyeztek-meg, hogy a' tyúk alá rakják a' tojásokat, 's vele azokat kiköltetik, a' csibéket azután egyenlőleg maguk között felosztják. Történetből csak 13 csirke kelt-ki, 's mivel az egyenetlen szám miatt nem valának képesek egymással megegyezni, a' Bey lakásába mentek, 's öt perlekedésök igazságos elintézésére felszöllították. Ez azonban rövid megfontolás után a' tyúkot 's csirkéket szakácsának általadatván, mindegyik Beduinnak ötvenet veretett talpára azon megjegyzéssel, hogy jövődöben mind a' két rész illy haszontalan perlekedéstül magát tartóztassa.

Angol takarékpénztárak. Midőn a' mult évi marciusban a' francia pénz-ügy-igazgatás által köz tudomásul adatott, hogy az egész ország takarékpénztárakban (Sparkassen) 1735-dik esztendő végével kilenczven millio frank találtatott, minden státus-gazda a' pénz-állapot ezen kedvező léte miatt örömet 's egyszersmind csudálkozását nyilatkoztatá: de még nagyobb álmétkodást gerjeszt minden emberben az angol kincstári hivatalnak azon előadása, mely szerint Anglia és Irlandia (Skóciát ide nem számlálván) takarékpénztárai 1835-dik esztendő végével tizenhat millio font sterlinget, az az négyszáz millio frankot foglaltak magukban.

Lelki erő halál ellen. Midleton doctor az élethez minden remény nélkül feküdt halálos ágyán. Az orvos hozzá jöven, Midletont ágyában írással foglalatoskodva találta. Ez kérdezé a' doctort: „uram, meddig élek még?“ — „Huszonegy óráig legfeljebb“ viszonzá az orvos — „Ugy hát nehezen végzem-el munkámat“ — mondá Midleton — 's letevéen tollát, nyugalmasan várta a' halál óráját.

Lord Kaimos halála előtt 3 nappal igen gyengének érezte magát. Nem irhatott, de barátjait magához hívatta, és akaratját általuk iratá. Többen álmétkodtak rajta, hogy erőtetí magát, mivel erős hangon beszélt, 's megkérék őt, ne fárasztaná annyira magát. — Mire ő így felelt: — „hát azt akarjátok talán, hogy hamarabb némuljak-el, mielőtt a' halál bedugná számat!“ — 's tovább dictált.

Newton midőn halálos ágyában feküdt, élete végső perczenetében ezt mondá: „még is bánom, hogy időm nem volt a' nőnemet közelebről megismerni!“

TURNER FERENCZ.

EMLÉKMONDÁS.

I d ő h a t a l m a .

Felfogat a' nagy századok érezkeze

Mindent!

BERZSENYI.

Erény halhatlansága.

O nem fedezhet rényeket a' setét

Halom! Borostyánt kérnek azok, 's örök

Lételt lebegtet a' sugárzó

Mennynek igaz fejedelme rajtok.

B. P. F. után GESZNER MIHÁLY.

Tökélyesítés. Bizonyos tekintetben mindig gyermekek maradunk, és gyermekségünkben csak halálunkkor fogunk kilépni. Nem vagyunk azért hibák fogytában, mivel a' nevelők kezei alól kikerültünk, és mintha nem volna már ekkor javítani való bennünk. Mindig nevelést kívánó állapotban maradunk; és ha nem szégyen folytatni a' tanulást és tudomány-szerzést, bizonyosan szint' ugy nem lesz, erkölcsiségünket és erkölcsenket tökélyesíteni.

BERZEVICZY GERGELY után S. Karolina.

Sokat akarók. Vannak emberek, kik szünetlen foglalatoskodni látszanak. Százféle tárgyba kapkodnak, de egyet sem visznek véghez. Ezeket olyanokhoz lehet hasonlítani, kik mindenkor sokat 's jó étvágygyal esznek, de gyomruk meg nem emésztí.

FOLINUS.

Szórejtvény.

Látta hazánk sokszor, melyben volt lakja sokáig,

Mit soha sem feledünk, mert ő kizsarolta honunkat.

Vágd-le fejét, 's nincs mód embernek látni enyészétét.

PAULOWITS Z - ből.

Előbbi rejtvény: Óriás.

Szerkezi Róthkrepf Gábor, halpiacson alula' Duna partján, 114. szám alatt.

Nyomt. Trattner-Károlyi, uri utsza 612.

REGÉLŐ.

Pesten vasárnap martius 12^{kén} 1837.

Megjelen társával együtt hetenként kétszer vasárnap és csütörtökön. Fél évi díja helyben képekkel 5 ft. borítéktalanul; postán 6 ft. pengőben. Budapestiek évnegyedenként is válthatnak példányt. A' folyóiratnak egyes száma, vagy képe 12 kr. p. p

ORSZÁG- 'S NÉPISMERTETÉS.

Buda 's Pest vidékének regényes rajza, nevezetesei 's összehasonlítása egymással.

(Vége.)

Végezván foglalatosságainkat, ismét Pest Buda felé utaztunk vissza a' homokos, gödrös 's legroszabb karban levő pesti országuton, Üllőn, Vecsésen keresztül, 's a' lőrinczi pusztá mellett. Ezen nagy országuton járnak a' szolnoki sós-kocsik, debreczeni vásárosok. Annyival kevesbbé lehet megfogni, hogy lehet illy karban e' sokat járt országut. Nehányszor csak nem feldöntetvén hintómmal tiszta holdvilágnál, szokásom ellen is behunytam szememeimet, csak hogy ne láthassam a' szegény lovaknak nyomorgását. 7^{1/2} óratájban a' várba érkeztemfel, emlékezetben tartván azon rémitő porfellegeket, mellyek okozák, hogy az üllői uton alig vehettük-ki a' felénk kocsizókat, 's félni kelle több izben, hogy egymást ledöntjük. — Ezen Pestvidék nem nyujtván a' tájfestésznek legkevesebb kitünő anyagot is, kénytelen vagyok róla mélyen hallgatni, 's így átlépek ujjolag a' Dunafolyamot, hol majd a' természet legszebb 's legbájlóbb képei fölösleg ki fogják pótolni ezen hiányt, 's kecsegtetni fogják a' vizsga szemet.

October 26-ikán két uti társsal mindjárt reggel kocsira ülven geognosticai vizsgálatok végcst, elhagyám Budát, 's nem sokára a' vörösvári chausséera jutánk. Balra estek a' már megirt budai nagy hegyek, jobbra az aranyhegy. Nevezetét ezen gyenge lejtvényű hegy onnan vette, mivel az O-Budaiak e' hegyi szőlőkből nyerik legédesebb boraikat. Eltérve jobbra a' vörösvári chaussétól a' Z e i s e l nevű két kerekű malomhoz érénk, melly fölött mindjárt a' folytonos völgyben egy hosszas terjedésű nádast láthatni, mellyből nedves esztendőkbén a' malomra szokott folyni a' viz. E' viz-árok egészen a' szántói posványig terjed. Magosan emelt uton haladva, elértük a' Garancsi pusztát, 's Teleki grófné présházát az ispán-lakkal. A' balra eső szép szántó földek a' dombon Vörösvárra tartoznak, ellenben a' jobbra fekvő szőlők a' pusztához, 's ezen hegylábon igen jó, és sok bor szo-

kott teremni. — Különös alakban mutatkoztak a' balra, 's jó távol eső hegyek, mint egyes minaretek csucsakkal; előttünk a' főséges völgy terjedt-ki, míg végre megpillantottuk Szántó helységet, Gyurkovics jószágát, és szemköztt az óriási Pilis-hegyet, mellynek tövében Szántó fekszik. Behajtatván a' vár udvarába 's beszállván az urasági tiszthez, miután megengeszteltük volna gyomrunkat, megnéztük az ujan épült kastélt minden egyes részében. Lakosai ezen helységnek tót katolikusok, kiknek itt templomjok is van.

Tizenegyre járván már az óra, miután meghagytuk volna kocsi-sunknak, hogy délutáni 4 órakor indulna Ürömbe, ott bevárando minket, felsieténk a' hires szántói hegyre, általcsapva a' szőlőkön, és így mindjárt a' ritkás 's fiatal tölgyfa-erdőbe értünk, felkeresendők azon helyet, hol már egyszer termés-kőbányát kezdettek nyitni, 's ismét felhagytak vele. Hosszas 's fáradságos felfelé mászkálás közben megtekintven a' félbeszakasztott mészkőbányákat, felértünk végre ügygyel bajjal az egészen kopár kősziklás hegynek csucsára. Ezen nyereg hátú hegyről, melly lefelé félkört képez, 's jobbra balra gyönyörű völgytől környeztetik, 's melly sokban emlékeztet az al-csúti csaplár-hegyre mindjárt a' kertésznek lakja fölött, 's az parkot képezvén ott fenn, többszeresen vizhangozza a' szót — a' nagy Pilis hegynek fordulva arczczal, balra láttuk a' völgyben Szántó hegységet egész kiterjedésében, távolabb Vörösvárt, 's még messzebb Solmárt, jobbra pedig a' nagy Pilis-hegy tövében Pilis helységet, távolabb nagyobb részét Pomásznak, és sz. Endrét a' közbefutó lapos hegygyel. A' pilisi hegy tövénél állanak a' mészégető kemenczék, mellyekhez a' mészkövet a' pilisi hegyről törik, 's mint szemeimmel láttam, 's látcsómmal vizsgáltam, terítve volt az egész tér e' nemű fejr kövekkel. A' szántói 's pilisi meszet általán dicsérik 's kedvelik, 's ennél fogva itt igen sokat törnek, égetnek is. Utóbb egy szabad térre jutván, most csak annál szebben jelenkezett Vörösvár a' szántói gyönyörű szántó földekkel, úgy hasonlag a' garancsi hegynek innenső oldala, és a' csobánkai termés-kőbánya a' jobbra eső Kevély hegygyel. Előbb még, hogy elhagynók ezen regényes helyet, említést kell tennem egy iratról, mellyben olvastam ezen Szántó-hegynek 1600-ki történetét, melly szerint tetemes kincs volna ebben valahol elrejtve, pénzzel tölt 12 rézkádat foglalva magában.

Megvizsgálván a' mindenhol utunkban fekvő mészköveket, leirhatlan rosz 's kövecses uton ballagánk most már lefelé, míg végre egy kocsiutra értünk, hol valamivel könnyebb lön a' járás. Végre csakugyan kiszabadultunk az erdőből, és szabad térre jutánk, hol megtekintém a' szörnyű földszakadásokat, mellyeket a' hegyről lerohanó viz készít magának, mintegy 10 lábnyi vizárookban folytatandó utját a' szőlők

hosszában a' falu felé. Csobánka lakosai ráczok, 's van templomjuk vörösrre festett fatoronynyal. A' falu közbirtokosok között van sok részre felosztva.

A' vörös kereszt felé ballagván, és szállólkön keresztül törve, a' czigány kovácsok lakhelyéhez értünk, honnan, a' két rémitő kőszirt között, csupa darabos köveken kelle fel felé tartani, csaknem vesztve lélekzetünket. Bokros erdő között mindig feljebb haladva, végre csakugyan hallatszék a' kalapácsok zörgése; végre a' kőfaragók épületéhez 's műhelyéhez értünk, 's befordulva a' kőbányászoknál leltük magunkat. Ezen hegynék alja csupa mészkőből áll, csucsá pedig termés-kőből.

Felvilágosításul az érintett kőnemre nézve, ha nem volna még talán néhány tisztelt olvasó előtt eléggé ismeretes, e' keveset akarom előre bocsátani. A' termésköveknél (Sandstein) a' kvarz (szemölcös) van, melly egyenlő nagyságú szemekből áll, keményen összedagasztva. Azon ragvány, melly ezt eszközzi, külön nemű, példaul: mész vagy agyag nemű, vascapatú, olykor még egészen kvarz nemű is, melly esetben már közönséges szemes kvarzba lép-által a' terméskő. A' mészkő külön színben és alakban jelen-meg, jobbadán csak igen csekély mértékben vagy éppen nem átvilágító, mindig formátlan, közönségesen simítható, melly esetben azután a' finomabb nemek márvány nevezet alatt ismeretesek. A' mészkőnél három főnemet lehet megkülönböztetni: 1) a' szemes 2) a' rostos 3) a' tömött mészkövet. Valljon a' megvizsgálandó kő mész-e vagy terméskő, azt csupán közönséges aczéllal szükség megpróbálni, 's tapasztalandjuk, hogy a' mészkő nem ad szikrát, midőn ellenben a' terméskő kvarz tartalmához képest majd több majd kevesebb tüzet ad.

A' csobánkai kőbánya valóban méltó a' megtekintésre. Ez egy régi összeroskadt templom falaihoz hasonlít, 's vörös színt játszó kövekből áll, melly a' feléjek közelítéskor végomlással látszatik fenyegetni. Ezen termés kőbányát, hol csupán épületi kövek jutnak napfényre, mint lépcsők, kapu- ajtó- 's ablak-ráma-kövek, lóka gyilók 'stb. Feszli pesti kőfaragó család birja már mintegy 60 esztendőől fogva. Most benne 10 kőfaragó 's 20 bányász dolgozott. Annak, ki illyes valamit nem látott még a' természetben, alig lehet csak képzelete is ezen nehéz 's veszélyes munkáról, 's arról mi módon szállíttatnak-le a' több mázsa nehéz kőtömegek a' magas hegyről. Leülvén ezen kőbányának meredek oldalára, vizsgálni kezdém az előttem kiterjedt tájéket, az az: a' lábaim alatt fekvő Csobánka helységet, a' balra eső nagy 's kis Kevély-hegyet, a' közttek levő hegy-szorulattal, melly alacsonyabb hegyen mészkő égető kemenczék állanak, a' kis Kevély-hegy oldalában pedig van egy nagy és széles barlang, melly fölötte mélyen benyul a' hegy gyomrába, 's mellyben 4 lóval könnyen meg lehet for-

dulni. Külseje ezen barlangnak hasonlít egy mesterségesen készült boltozathoz.

Elhagyván most már ezen varázshelyet; lefelé kelle ballagnunk, 's így huzamos járkálás után gyalog utakon a' Kevély-hegy lábára jutottunk, 's mostantól fogva szünetlen felfelé kelle tartanunk. Egy szabad tért érvén egy jó nagy kőszikla mellett, innen tekintettük-meg a' csobánkai termés -kőbányától jobbra eső két alacsony kőhegyet, mellyeknek hátai borítvák mészkövekkel, 's hófehér színök ezen távulságban csupa erdőktől környezve valami ritka látvány. Ezen helyről fölségesen mutatkozott Pomász és sz. Endre mezőváros, melly a' számos templom 's torony miatt székes városhoz hasonlított, úgy hasonlólag a' két Duna, a' sz. endrei nagy szigeten Monostor és Pócs-Megyér, Dunán túl a' Göd pusztá erdejével 's majorjával, Dunakeszi, Rákos mezeje, 's nem messze tőlünk a' hegyek alatt Kalász helységnek egy része. Felmászván a' nagy Kevély csucsára, azon hársfához támaszkodtam, melly ott egyedül áll 's pedig közepett, honnan körösléig láthatni mindent, mennyire csak terjedhet a' szem. — Ezen hegy engem a' hóhegyre (Schneeberg) emlékeztet, melly mintegy 12 órányira lehet Bécestől, hol 1827-ben barometrumi magosság-méréssel foglalatoskodtunk, 's oda fenn töltvén egy éjt nem keveset szenvedtünk a' hidegtől. Egyébiránt is ezen nálunk látott bányászi élet a' külön nemű foglalatosságokkal 's mélyből felszálló füstoszloppal, a' hóhegytől mintegy 8 órányira eső neuhausi tükörgyárra emlékeztet, hova 1825-ben nekünk mint polytechnikusoknak a' chemiai osztályból kelle kimenni az öntéshez, 's legalább 60 személy volt jelen. Ezen gyárban mintegy 80 ember foglalatoskodhatott akkorban. Az előbb érintett hóhegy csucsa $47^{\circ} - 45' - 19''$ szélesség, és $33^{\circ} - 27' - 49''$ hosszúságban fekszik Ferrótól; keleti tövéen láthatni Reichenau helységet, hol akkorban 9 vashámor volt; nem messze tőle fekszik Buchberg mezőváros, posztó 's kazimir-gyárral. Egyike ez a' legregényesb tájékoknak, mellyeket éltemben láttam, hol szemlélhetni az Alleuja-barlangot, a' sirningi vizzuhatagot, valamint is a' Kaltengang nevezetű vízömleteget azon hegy-uton, melly Gutenstein felé vezet.

Most már ideje volt elhagynunk a' Kevély hegy csucsát. Nem sokára az erdőből ismét szabadra jutánk, honnan ezen hegy láb lenyulván egész Boros-Jenő helységig, egészen kopár, 's csupa kőszikla. Most az elhagyott mészkő-kemencze mellett fölséges kilátást nyertünk félkörben egy részről fel a' bécsi utig, más részről balra egészen a' sz. lőrinczi pusztáig, hátunk mögött a' nagy erdő egész hosszában futott, 's így gátlá minden kilátást Rákos 's Vác felé. Hogy azonban szembe kaphassam azon vidéket is, mellynek megtekintését gátlá a' Kevély-hegy csaknem egészen pontirányos emelkedése által, — a' kalászi kő-

bányához siettünk, melyet bir ürömi Lenz nevű kőfaragó már sok esztendőttől fogva. Ezen bánya egy üstöt ábrázol, ellátva két házzal, mellyeknek egyikében kovács-műhely van, másikon pedig malomkövek készítettnek. Miután itt, valamint Csobánkán, munkát rendeltünk volna a' választott kőnemből bizonyos meghagyás következtében, a' legmagosb kőszikla csucsaról kezdtem vizsgálni a' szép természet képét. Jobbról az előttem óriáskodó Kevély lábán egy szép erdő nyulik-le egészen a' völgybe; ezen erdőtől kezdve az egész gyenge lejtvényű alsó hegy-lábat gyönyörű szőlők terítik, mellyek a' beléjük ültetett fák által egyes parkokhoz hasonlítanak; ezeknek végén lefelé kezdődik a' falu vagy a' nádori jószág, Boros-Jenő (Weindorf), mellynek lakosai Németek. Van e' helységnek katholika egyháza, több helyes háza és gazdasági épületei. Mondhatom, hogy egész alsó magyarországban e' helységhez hasonlót nem találtam, sem tisztaságra, sem rendre, 's jólétre nézve. Egyébiránt Weindorfnak regényes fekvését csak látni lehet de nem leírni. Átellenben egy hegy-domb feküdt szép erdővel benöve: 's balra szántóföldek, mellyek az örömmel egybekapcsolvák, végre Üröm helység nagyobb része is, kiterjedvén a' hegy háta megül. Távulabb Vörösvár jelenkezett jobbra, utána sz. Iván, azután tovább balra Solnár, valamint is a' bécsi ut az egész hegylánczczal; a' magos budai hegyek, Spitzberg, a' két Gais, és Guger hegy, Neustift, Budapest közötti Duna a' Margit-szigettel 's hajóhiddal, végre Pest város a' Rákossal.

Elhagyván e' fölséges helyet, megtekintve útközben a' tulsó oldalon is kezdett veindorfi termés-kő-bányákat, 's átsapván a' borosjenői és ürömi határ-kőoszlop mellett a' gyepré az ott talált gyalogúton, a' csaknem egészen pontirányos kősziklához jutottunk-le, melly még 40 öllel lehet magosabb fekvésű a' völgynél. Nehogy innen vissza kellessék térnünk, 's más utat keresni az életveszélyes mászkáló uton, melly csigahágcsóhoz hasonlít, hosszas keringés után a' szőlők mellé bocsátkoztunk-le. — Visszatekintvén borzadva láttam, hogy csak csekély botlás, — 's egy percz alatt 40 ölnyi mélységbe juthatni-le. Most már azonban keresztül csapva az ürömi szőlőkön, átmettszve a' szántóföldet, nem sokára az ürömi főútszában leltük magunkat, hol az egyház mellett kocsisunk várakozott reánk. E' főhercegi faluban azon váratlan ujságot kelle hallanunk, hogy az idej nagy szárazság miatt a' vízben mindenütt fogyatkozás levén a' helység minden kutjából elveszett a' víz, 's ennél fogva kénytelenek a' lakosok hordókban hordani ide a' vizet. Setétedni kezdvén, 's beülve hintónkba, a' már egyszer leirt uton, sérületlen beérünk holdvilágnál Budára mintegy 7 óraker, 's jó vacsora várván reánk, melly kedves lehetett 6 $\frac{1}{2}$ óráig tartó

mászkálás után a' magas 's meredek hegyeken, nyugalomnak engedém magamat, bevégezvén egyszersmind ezen évi tudományos vizsgálatimat, 's e' czélből tett utazásimat.

NOVÁK DÁNIEL.

TERMÉSZETI TÖRTÉNET 'S TUDOMÁNY.

Bék a-e m b e r. A' mult esztendei november 18-kán porosz Sziléziában fekvő Tillendorf nevű helységben halt-meg Hollstein Ágoston, kit testének rend elleni alkotmánya végett általánosan békaembernek neveztek. Születése napján 1805-dik esztendőben tökéletes épséggel birt; de gyermek éveinek első korában, hihetőleg az angolsenyv elmulasztása következtében teste egészen meggömbült elannyira, hogy az emberi testnek illy nemű beteges változását aligha lehet valaha látni. — Testének hossza mintegy 30 hüvelknyi; 's egyedül feje és nemi részei valának úgy alkotva mint az egészséges koros embernél. Ellenben végtagjai 's törzsöke részint meredtek és nyomorítottak, részint törpék valának 's olly kicsinyek¹, mint egy két éves gyermeknél. Tenyerei kifelé állottak, 's kevés hüvelknyi hosszúságú karjai felfelé a' fő oldal részlein fekvének. Izmainak merevénysége miatt gyermekként kell vala őt otetni; csupán hígságokat volt képes másnak segedelmé nélkül magához venni, ha t. i. egy töltött palaczkot előre álló melljére úgy helyezének, hogy annak nyílását szájába vehette. Rágó 's emésztő műszerei rendezés állapotban voltak, 's az étel és ital, nem különben a' dohányzás igen jól esett neki. Alsó végtagjai a' felsőkhez hasonló törpe állapotban valának. Helyeztetésök mozdulatlanak tapasztaltatott olly irányban, mint az uszó 's czombjait hasa felé huzó békánál; azért is nevezteték béka-embernek. Ezen leírt állapotban feküdt Hollstein legkorább gyermekségejőta, egész egy veszedelmes tüdőgyulladás által okozott haláláig, mintegy 1 1/2 rőfnyi hosszúságú 's 1/2 rőfnyi szélességű deszkán, minden ruházat nélkül, csupán könnyű paplannal betakarva. E' deszkán, mellyet soha el nem hagyott azon fájdalom miatt, mellyeket érintése okozta, jó idő alkalmával a' mezőre viteté magát, hol elég vastag és erős hangon igazgatá szántóföldjeinek munkáltatását: kedvetlen időjárásakor az ablak-deszkán feküdt, 's az utszai történetekre fordítá figyelmét. Itéletei helyesek, sőt gyakran ötletei neveltségre ingerlők valának. Az ostáblát különös figyelemmel játszá, 's ekkor egy vesszőcskét tartott szájában, mellynek segedelmével mezőre tolá az ostáblai köveket. Kedvélye közönségesen vidámnak találtatott, 's nem látszék érezni szerencsétlenségét. Mint mondják, nem örömet halt-meg.

Meteor-tüz. A' mult évi szeptemberben egy a' levegőből leereszkedett tüzgolyó Monte Oliveto nevű templom tornyán szét pattant, 's annak párkányzatát letörte. Továbbá 300 fontnyi nehézségű vas keresztjét helyéből kiemelvén, azt egy közel fekvő mezőre lökte. Szétpattanása után több apró golyókra oszlott, mellyek a' templom és kolostor belsejébe jutottak, 's ott tetemes pusztításokon kívül több személynek megsebesítésére adott alkalmat ezen ritka levegői tünemény.

Növény-kaucsuk. Boyle angol tanító nem rég egy értekezést bocsájított közre a' kaucsukról, mellyben ő ezen nyulós nedv létének a' cichoriákban 's euphoriákban, nem különben egyéb europai növényekben általa tett felfedezéséről tesz említést. Most, midőn ezen anyagnak haszonvétele naponként terjedni tapasztaltatik, Boyle urnak ebbeli felfedezése jó haszonnal gyű-

mölesözhetik. Ugyan ő volt az első, ki többféle tapasztalásai után a' kaucsuknak eperfákban jelenlétét is egy jeles chemicus barátja segedelmével bebizonyította.

Betegségek forrása. Egy igen kedvelt londoni orvos, ki a' betegségek gyógyításában híres tapasztalást 's rendkívüli szerencsét bizonyította, élete végső idejében azoknak forrására fordítá figyelmét, mellyeket jegyző könyve szerint (híhetőleg csak a' Londoniakra nézve) következőleg számlált elő: — Vauxhall játékszin és teremek (a' romlott levegő miatt) 1600; bor, egyéb szeszes italok és dohányzás 1300; lomhaság 1000; a' levegőnek rög-töni változásai 1200; éjszakai és napkeleti szelek 1300; beteges képzelődés 1500; mértékletlen evés 1300 (igen kevés); kuruzsolás (Quacksalberey) 900; szerelem 150; bánat 850; szerencsétlen játék 800; tanulás 950; románok olvasása 450.

Nagy emlékező tehetség. A' nem rég meg holt történetirőről, Drago Vinczéről beszélnek, hogy ő Tasso minden munkáját könyv nélkül tudá előadni, minden kijelelt vers-szakot azonnal folytatni 's hibátlanul elmondani képes vala. A' megszabadított Jerusaleem című munkát az olasz költészet legremekőbb művének tartá.

KÜLÖNFÉLE.

Patkány-vadászat Parisban. Ezen város Montfaucon nevű negyedében tömérdek mennyiségű patkány van, mellyeket a' Parisiak rövid idő óta nagy szenvedélyvel irtanak-ki, vagy is, az ő kifejezésöökkel élve, vadásznak. Egy pár piperőcz (Dandy) ezen ocsmány állatokat, vadász kürttel, kutyákkal 's több hasonlóval ellátva egész napon által szokta üldözni, 's már annyira haladtak ezen szenvedély utján, hogy még különös formaruhát is öltenek illy alkalommal magukra, t. i. veres kabátot, fekete bárson sipkát, bőrnadrágot, vadász eszimat. Az utósó reggeli üldözés alkalmával mintegy 45.000 patkányt öltek-meg, vagy is inkább elejtettek.

Nagy ebéd. A' Manchester Chronicle czimet viselő hirlap azon ételek lajstromát közli, mellyek a' manchesteri ének-ünnep estvéjén adatott táncmulatság alkalmával a' mult esztendő october hónapjában feladattak; u. m. 2.000 hús-pástétom, 2.000 írósvajas kenyér, 500 font szőlőfűrt, 65 ananasz, 25 véka alma, körtvély és szilva, 250 itsze gelée és creme, 200 itsze fagyalt, két oxhof xeresi, 's ugyan annyi porti bor, 16 oxhof Negus.

Kávészereje az utasokra nézve. Csudálatos — mond Skinner őrnagy — milly nagy erővel bír egy kis mennyiségű az Arabok módja szerint készült kávéital. Ezek t. i. a' legfárasztóbb utazások alkalmával sem élnek egyéb ingerlő szerrel. A' pusztai Arabok t. i. sokszor 24 óráig is minden élelem nélkül elyalogolnak, ha csak egy korty kávéfőzetre képesek szert tenni, melylyel ők közönségesen, a' készítéshez kívántató igen egyszerű gépegyütt, el vannak látva.

Különös végrendelet. — H. kereskedő, ki Indiában nagy birtokot szerze magának, 's atyafiak és gyermekek nélkül halt-meg, végrendelemnyét hagyott maga után, mellyben következő hagyományok valának feljegyezve: „D. — urnak 100.000 tallér értékű ellenszándékot 's megvetést rendelék. A' közönség (publicum) öt előre ki fogja elégiteni. Azon borbélynak, ki engem hetenként háromszor öszvekarozolt, rendelék 12 font szappant. — Mivel S... ur mindenkor nagy [hajlandósággal viseltetett a' képek és szobrászat iránt, ennek következtében számára egy almanachot 's egy parókalábat (Perücken-

stock) rendelék. — G. urnak hagyom hirlapjaimat, hogy az a' politicai ügyekben bebizonyított mély belátását tovább is gyakorolhassa. — S. urnak hagyok egy palaczk vizet, hogy avval erős borát kevervén, ritkábban juthasson részegséghez. — Többi vagyonomnak universális örökösimmé teszem az országban levő két legnyomorultabb hazafi társomat. Mennyin fognak felkiáltani: én vagyok az! 's örökségi jogukat erősen védelmezni. De én már erről semmit sem fogok hallani, 's a' dolgot az határozandja-el, ki ahhoz legjobban ért. Bizonyosan ezen pontja végrendelményemnek az ügyvédek elménczsége 's bírók ítélő tehetsége szükséges gyakorlására érdekes alkalmat nyújtand. — Akarom továbbá, hogy évenként három izben u. m. januar és aprilis 9-kén 's november 10-kén azoknak, kik e' napokon hashajtót akarnak bevenni, orvosság ingyen adattassék, melly célra 30.000 tallért rendelék.

EMLÉKMONDÁS.

Nyugalom.

Csendes nyugalom! mennyei kincs! te vagy

E' földön boldogságunk fő tárgya! ki föllett

Tégedet, érzi, hogy él;

És noha szalmás

Szűk kalyikában

Kis tüze mellett

Rágja kemény kenyérét:

Érzi, hogy édes

Élete néki.

VIRÁG.

Kis lélek fért abba, ki mindig csak körülményeiket latolgatja az embereknek, 's azok szerint szabogatja becsöket. Az ilyen előtt nem vég, hanem csak körülmények foglalhatja az — ember. FÁY után Barthi.

A' bölcs használja a' jelent, de a' jövőt is szüntelen szemei előtt tartja.

HERDER után L. . . Amália.

Gnomák. Életünk legélénkebb napjai úgy röppennek előlünk, mint a' szélvészbe eresztett pelyeg.

A' jó kedv komor napjainkban enyhítő balszam.

SHABÓ LAJOS.

Hasonszórejtvény.

Fü lehetek, bár így nem is ismersz tán avatottlan;

Hogy ha madár vagyok, úgy már gyakor emlegetél.

Mert nyáron 's télen üldöznek, a' gyilkosok ölnék,

És lakomájokban húsom' emésztgetik ök.

Mint ember viselek még illy nevet; ám nem irigyled

Sorsomat, ezt a' midőn terheli vas 's a' magány:

Mellyre, ha rossz tettek juttattak, elér a' gyalázat;

Am de ha honszeretet, nem súlyos annyiban az.

CSERMÁK JÁNOS.

Előbbi rejtvény: Török.

Szerkezi Róthkrepf Gábor, halpiaczon alula' Duna partján, 114. szám alatt.